

КЛІМАТОЛОГІЯ — наука про **клімат**, його генезис під впливом кліматоутворювальних і географічних факторів, класифікацію та розподіл. К. вивчає клімат різних регіонів Земної кулі, історичне й геологічне минуле (*палеокліматологія*), а також займається прогнозуванням змін клімату. Окремо виділяють методи кліматологічного опрацювання метеорологічних спостережень.

К. належить до системи географічних наук, проте тісно пов'язана з фізичною наукою про атмосферу — *метеорологією*. Іноді її називають географічним розділом метеорології, оскільки клімат — це один із компонентів географічного середовища. Первинний матеріал для кліматологічних досліджень — багаторічні спостереження за метеорологічними величинами й атмосферними явищами на метеорологічних станціях. Важливі й історичні свідчення про погоду (напр., записи в літописах). У сучасній К. широко впроваджують аерокосмічні, супутникові методи спостережень та математичні методи оброблення даних, працюють над створенням теоретичних моделей клімату, пов'язаних із проблемами прогнозування. Розрізняють загальну та прикладну К. Загальна К. досліджує формування клімату. Вона охоплює розділи загальної циркуляції атмосфери, радіаційного та теплового балансу Землі в її планетарному режимі, що дає змогу визначити кліматичні зони та їхню взаємозумовленість, залежність між фізико-географічними умовами і кліматом, вплив на клімат та його зміни в часі. Загальна К. вивчає також типи погоди та вплив місцевих кліматичних умов на

клімат регіону в цілому, досліджує кліматоутворювальні фактори протягом року, тривалість і особливості кліматичних сезонів, характеризує кліматичні ресурси окремих частин Земної кулі. До загальної К. належать кліматографія (вивчає типи кліматів і їхній розподіл), фізична К. (досліджує генезис клімату та його фізичні особливості), динамічна К. (розглядає особливості клімату як результат процесів загальної циркуляції атмосфери), аерокліматологія (вивчає кліматичні умови у тропосфері та стратосфері), космічна (супутникова) К. Прикладна К. вивчає вплив клімату на об'єкти діяльності людини та її організм, на живі організми (рослинний і тваринний світ) і галузі господарства (*біокліматологія*, *кліматотерапія*, медична, сільськогосподарська, будівельна, авіаційна, лісова, транспортна, технічна, екологічна К., К. міста тощо).

В Україні дослідження з К. проводять в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті (Київ), в установах управління гідрометеорології, Одеському екологічному університеті, на спеціалізованих кафедрах університетів. Видано кліматологічні довідники, кадастри, монографії з клімату України та окремих міст, атласи.

Рекомендована література

1. Кліматологія. Терміни та визначення основних понять. 2001;
2. Клімат України. 2003 (обидві – Київ).

В. М. Бабиченко, Н. В. Ніколаєва, Л. М. Гущина

Бібліографічний опис:

Кліматологія / В. М. Бабиченко, Н. В. Ніколаєва, Л. М. Гущина // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-8465>. – Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).